

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en
Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Datum
16 april 2024
Kenmerk
TIS/U202400206
Telefoon
070-3738393
Bijlage(n)
-

Reactie op uw brief over de acute opvangsituatie

Geachte heer Van der Burg, heer De Jonge,

Gisteren heeft u een brief gestuurd aan de Colleges van B&W en de Commissarissen van de Koning over de acute situatie in de asielopvang. In uw brief vraagt u gemeenten opnieuw om met spoed opvangplekken te realiseren. Via deze weg brengen wij onze zorgen over de aanpak, waaronder de rolverdeling en kaders, onder uw aandacht.

Duidelijkheid over bestuurlijke verhoudingen

Het kabinet kiest ervoor om de opvangplekken die op korte termijn nodig zijn uit te vragen via de Provinciale Regietafels (PRT's). Dit sluit aan op de reguliere rolverdeling en de inzet die wordt gepleegd om de PRT's te versterken. De VNG ondersteunt de gedachte dat een sterke PRT nodig is om de opgaven uit de Spreidingswet mogelijk te maken en om duurzaam uit de crisis te komen.

In tijden van een acute noodsituatie, zoals nu door u wordt geschetst, is doorzettingsmacht nodig om snelheid te maken. Deze doorzettingsmacht ontbreekt op dit moment, waardoor gemeenten gehouden zijn aan de reguliere procedures rondom andere vergunningen en inspraak. Gemeenten zijn de afgelopen maanden vaker gevraagd om snel nieuwe opvangplekken beschikbaar te stellen. Deze stapeling van verzoeken leidt tot onduidelijkheid en tot twijfel over het acute karakter van dit nieuwe verzoek.

Tegelijkertijd doet het kabinet wel de suggestie om ondersteuning te vragen van de Veiligheidsregio, in de vorm van menskracht en/of materieel. Daarnaast constateren we dat het kabinet bij de verdeling van het aantal opvangplekken dat voor 13 mei gerealiseerd moet zijn, is uitgegaan van 200 opvangplekken per Veiligheidsregio. Dit maakt de gekozen aanpak diffuus.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Om het tijdig realiseren van voldoende opvangplekken (bestuurlijk) in goede banen te leiden, doen we de volgende oproep:

- Communiceer duidelijk over verantwoordelijkheden. Hanteer daarbij zoveel mogelijk één lijn. Zolang de crisisstructuur niet wordt geactiveerd, bepleiten wij om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de aantallen, rolverdeling en samenwerkingsstructuren die samenhangen met de Spreidingswet.
- Leg uit hoe de gevraagde opvangplekken per Veiligheidsregio zich verhouden tot de verdeelsleutel en aantallen in de Spreidingswet.
- Heb aandacht voor het gebrek aan doorzettingsmacht dat ontstaat door de gekozen route.
- Geef tijdig een doorkijk naar de periode na 1 juli 2024; juist in deze roerige tijden hebben gemeente behoefte aan enige mate van voorspelbaarheid. Een herijking van de tekorten in juni is te laat om goed en tijdig in te kunnen spelen op de behoefte in de rest van het jaar.

We gaan ervanuit dat, indien het kabinet wel een rol voor het Veiligheidsberaad voorziet, zij hiervoor zelf een verzoek bij het Veiligheidsberaad neerlegt; de VNG kan geen afspraken maken namens de Veiligheidsregio's.

Kaders Tijdelijke Gemeentelijke Opvang

Het kabinet vraagt gemeenten om op zeer korte termijn tijdelijke gemeentelijke opvang (TGO) te realiseren. De VNG merkt op dat de grenzen van de gemeentelijke uitvoering – mede door de veelheid aan opgaven en taken rondom de opvang van asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne en de huisvesting van statushouders – bereikt zijn. Onduidelijkheid over randvoorwaarden, verantwoordelijkheden en financiering versterken dat knelpunt. Er zijn ook nog veel vragen over de TGO. Gemeenten kunnen hieraan alleen een bijdrage (proberen te) leveren, als duidelijk is wat de kaders zijn. Daarom verzoeken wij u met spoed gemeenten te informeren over de antwoorden op de volgende vragen:

- Wie draagt welke (juridische) verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld t.a.v. exploitatie, beheer en voorzieningen (incl. zaken die het COA normaliter verzorgt, zoals begeleiding, voorinburgering, zorg en aanpak van overlast)?
- Welke kwaliteitseisen gelden er voor TGO? En voor hoe lang kan TGO worden ingezet?
- Hoe zien de financiële kaders eruit, en waar kunnen gemeenten de gemaakte kosten declareren?
- Moet elke gemeente afzonderlijk bestuurlijke afspraken met het COA maken over een TGO?
- Hoe verhoudt TGO zich tot de mogelijkheid om zelf opvanglocaties te exploiteren onder de Spreidingswet (wat betreft randvoorwaarden, verantwoordelijkheden en financiering??)
- Wat zijn de verschillen tussen CNO en TGO (o.a. juridisch, financieel, in verantwoordelijkheidsverdeling, qua verwachte tijdsduur en minimale kwaliteit)?
- Wanneer verschijnt er een uitgebreidere handreiking TGO?

Overige actielijnen

In uw brief schrijft u dat er Rijksgronden in kaart worden gebracht, waar eventueel paviljoens neergezet kunnen worden. Ook hierover ontvangen wij graag meer helderheid:

- Voorziet het rijk in de organisatie van de paviljoens een taak voor gemeenten, en zo ja, welke kaders met betrekking tot randvoorwaarden, verantwoordelijkheden, rollen en financiële middelen gelden daarvoor?
- Kunnen de potentiële plekken op de Rijksgronden worden ingezet om het gevraagde aantal (TGO-)plekken in te vullen?
- Aan wie en wanneer worden de Rijksgronden die beschikbaar kunnen worden gesteld voor paviljoens kenbaar gemaakt? En hoe ziet de verdere rol- en taakverdeling tussen de partijen eruit?

U schrijft in uw brief dat u voornemens bent om met enkele gemeenten integrale afspraken te maken over ontschotting en de langere termijn Wij juichen een lange termijn aanpak toe, maar zijn benieuwd hoe deze afspraken zich verhouden tot de afspraken die tussen gemeenten in de PRT worden gemaakt. Wij gaan ervan uit dat deze afspraken terugkomen aan de Landelijke Regietafel.

Ten aanzien van het onderbrengen van statushouders, asielzoekers of nareizigers in hotels, herhalen wij ons verzoek om vooraf altijd afstemming te zoeken met de burgemeester van de desbetreffende gemeente.

Naar een stabiel opvanglandschap

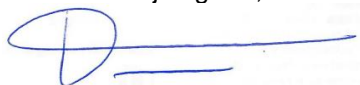
In de LRT van 3 april jl. hebben wij met u gesproken over de noodzakelijke randvoorwaarden om een stabiel landschap van opvang t/m integratie te bewerkstelligen. Hierin hebben wij onder andere aandacht gevraagd voor de benodigde informatie om de Spreidingswet uit te voeren, zoals de kaders voor kleinschalige opvang en voor exploitatie door gemeenten. Ook hebben we gepleit voor het op orde brengen van de financiële randvoorwaarden. Daarnaast hebben we aandacht gevraagd voor de 'aanpalende domeinen' die samenhangen met opvang en integratie, zoals onderwijs, inburgering, werk en zorg. We benadrukken nogmaals dat we hierover graag op korte termijn verder in gesprek gaan, zodat we uit deze benarde situatie komen en blijven.

Tot slot

Hoewel er formeel geen sprake is van een crisis, voelt de huidige situatie voor gemeenten wel zo. Zij zien zich keer op keer geconfronteerd met steeds urgenter verzoeken, die een groot beroep doen op de reeds schaarse capaciteit, onder de dreiging van een schrijnende situatie die we koste wat het kost willen voorkomen.

In de afgelopen twee jaar hebben gemeenten laten zien bereid en in staat te zijn om bergen te verzetten. Dat geldt niet alleen voor de opvang van asielzoekers, maar ook voor het huisvesten van statushouders en het opvangen van ontheemden uit Oekraïne. Het is echter noodzakelijk dat gemeenten tijdig beschikken over de juiste randvoorwaarden en informatie. Daarom vragen wij u ons zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk voor het einde van deze week, te voorzien van een inhoudelijke reactie op deze brief.

Met vriendelijke groet,

mr L.K. Geluk
Vereniging Nederlandse Gemeenten